

«перчатки», «тканина» і т.д., оскільки термін «засоби захисту рук» відповідає терміну виробників і дає можливість прямого посилання на їх каталоги. Класифікація засобів захисту рук відповідно до криміналістичних потреб і каталогів продукції виробників має бути гнучкою та постійно поповнюватися. Використання в подальшій експертній практиці завдань, які були викладені вище, дасть змогу суттєво підвищити достовірність результатів досліджень засобів захисту рук.

Список використаної літератури:

1. Ковальов К. М. , Кузнецов В. А. Методика судової трасологічної експертизи (загальна частина). Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2019. 19 с. (Реєстраційний код згідно з Реєстром методики проведення судових експертиз – 4.1.24).
2. Криміналістична ідентифікація засобів захисту рук : метод. реком. / укл. Бухонський С.О. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2014. 72 с.
3. Молибога Н. П., Разумов Э. А. Осмотр места происшествия. Київ : РИО МВД Украины, 1994. 672 с.

Корсунська В. В.

старший викладач кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

УЯВЛЕННЯ ПРО ПСИХОЛОГІЮ КОНФЛІКТУ

Теми пов'язані з конфліктом на сьогодні є актуальними. Вивченню змісту конфлікту приділяється багато уваги науковцями в різних сферах діяльності: юридичній, психологічній, педагогічній та інших. Науковий вимір аналізу конфліктів спостерігається в тому, що вони стали об'єктом теоретичних міркувань.

Взагалі, конфлікт є невіддільною частиною суспільного життя. Навіть тоді, коли ми маємо певні очікування та погляди, що відрізняються від очікувань та поглядів оточення (рідних, близьких, друзів, колег та ін.), є так званим конфліктом.

Розуміння слова «конфлікт» має латинське походження та означає «зіткнення». Це завжди відбувається, коли індивід або соціальна група прагне досягнення своїх цілей шляхом усунення, підпорядкування або знищення іншого індивіда або групи.

Можна також зазначити, що виникнення конфлікту залежить від конкретних психологічних та соціальних умов. Наприклад, одна й та сама ситуація може стати джерелом розбіжностей в одних обставинах, але залишитися зовсім непоміченою в інших обставинах. Також існує ймовірність того, що те, що одні вважатимуть суперечливим, інші вважають цілком природним.

У соціальних науках розрізняють конфлікт за предметом суперечки та за його обсягом:

1) *матеріальні та емоційні конфлікти*. Матеріальний конфлікт має неособистий характер і пов'язаний з неадекватним вирішенням тих чи інших питань. Вирішення конфлікту полягає в тому, щоб внести відповідні корективи або переконати одну зі сторін у тому, що попереднє рішення було правильним. Щойно компроміс знайдено, такі конфлікти спонтанно зникають.

Емоційні конфлікти виникають у результаті ворожих відносин між людьми, в їх основі лежать різні стани фрустрації та напруження. Зміст конфлікту тут часто невловний, і найкращий спосіб впоратися з ним вжити запобіжні засоби;

2) *конфлікт пов'язаний з масштабами*. Тому розрізняють *конфлікти між певними групами* (конфлікт інтересів, різні визначення проблем та способів їх вирішення), *конфлікти між особистостями* (розлади відносин або персоналізація групових антагонізмів) та *внутрішньоособистісні конфлікти* (в особи немає чітко поставлених завдань або отримує суперечливі повідомлення щодо їх виконання).

Щодо природи міжнародної безпеки та конфліктів, то вона залишається незмінною. Будь-яка держава, яка вступає в конфлікт, особливо військовий, обов'язково стискається з дилемою стосовно безпеки, потребою у балансуванні, що виникає постійно та й дії залишаються незмінними. Реконфігурація міжнародного порядку, відродження національних націоналізмів та економічне суперництво наддержав призвели до стану інерції та занепокоєння у світі. Тому сьогодні ми стали або активними, або пасивними учасниками конфлікту.

Звертаючись до фундаментальних положень полемології, виникає питання про відмінності та схожість між збройним конфліктом і війною. М. Гузарський звертає увагу на їх сучасний контекст, вказуючи на визначення війни, у якій він описує це як: конфлікт між державами або інтегрованими суспільствами політично, ідеологічно тощо, в якому всі наявні, військові та невійськові заходи, необхідні для досягнення мети [3].

Право, що регулює поведінку учасників збройних конфліктів, належить до найдавніших галузей міжнародного права та називається міжнародним гуманітарним правом збройних конфліктів. На думку Я. Кроплевські та К. Скельник воно містить норми, спрямовані на захист під час збройного конфлікту осіб, які взагалі не беруть участь у бойових діях або припинили участь у них, охорона об'єктів, а також обмеження способів і засобів ведення бойових дій.

Вони зазначають, що більшість нормативно-правових актів, що регулюють ці питання, було прийнято кілька десятиків років тому. З того часу специфіка ведення збройних конфліктів змінилася як у суб'єктивному, так і в об'єктивному плані. Крім солдатів регулярних збройних сил тут є контрактники приватних військових компаній, найманці, члени різних

воєнізованих формувань і сил самооборони. З іншого боку, бойові засоби були доповнені новітніми технологічними рішеннями [5].

Слід зазначити, що на думку експертів важливість гібридної війни зросла. Ще у 2005 році американські військові експерти зазначили, що у ході ведення гібридних війн відбувається поєднання звичайних та нетрадиційних стратегій, методів та тактик у сучасних війнах. Тому держави використовують різні засоби задля досягнення своєї мети (інформаційні технології, недержавні підставні особи, так звані «актори», «неідентифіковані» спецпризначенці, місцеві збройні групи, економічна влада та дезінформація, психологічний тиск тощо). Тому гібридна війна залишається суперечливим поняттям та немає загальноприйнятого визначення.

К. фон Клаузевіц зазначав, що війна – це акт насильства, який має на меті змусити противника виконати нашу волю; це акт людських відносин. Вона «належить до сфери суспільного життя. Війна є зіткненням великих інтересів, яке розв'язується кровопролиттям, і тільки цим вона відрізняється від інших суспільних конфліктів» [1].

Посилаючись на класичне визначення війни, запропоноване К. фон Клаузевіцем, ми стикаємося з іншим контекстом війни, а саме: це політичний акт, ще один ряд політичних відносин, що виявляються в акті насильства, спрямованому на форсування противника, тобто доведення його збройних сил до стану, в якому в них немає змоги продовжити боротьбу.

За даними Міжнародного інституту стратегічних досліджень, які цитує газета «The Guardian» у 2008 році, внаслідок 63 збройних конфліктів загинуло 56 000 осіб, тоді як у 2014 році в 42 конфліктах загинуло 180 000 людей – кількість жертв зросла в 3 рази, при цьому кількість конфліктів зменшилися в 1,5 рази. Таким чином, надання чіткої оцінки збройним силам є неодмінною складовою панівної ролі в процесі визначення та застосування норм міжнародного гуманітарного права [4].

Після Другої світової війни поняття війни рідше використовувалося державами в міжнародно-правових договорах і в літературі з міжнародного права. Натомість вони говорять «міжнародний збройний конфлікт» і «неміжнародний збройний конфлікт». Більшість сьогоденної літератури розглядає «війну» як підкатегорію «міжнародного збройного конфлікту» або навіть припускає, що поняття війни було замінено новим поняттям.

Збірний термін «міжнародний збройний конфлікт» охоплює всі прояви застосування збройної сили між державами. На відміну від класичного поняття війни, конфліктним сторонам більше не потрібно заявляти про свій намір вести війну. Один автор припускає, що «збройний конфлікт» має передбачати певну інтенсивність бойових дій, щоб відрізнити його від мікроконфліктів, так званих «інцидентів». «Неміжнародні збройні конфлікти» (так звані «внутрішні збройні конфлікти») відрізняються від «міжнародних збройних конфліктів» тим, що одна зі сторін, що конфліктує,

або обидві сторони не є суб'єктами міжнародного права. Прикладами цього є громадянські війни та конфлікти з національно-визвольними рухами [3].

Ми вже говорили, що під «конфліктом» має певне визначення, Але з точки зору психології він розуміється як внутрішній психологічний стан (так званий інтрапсихічний конфлікт), що демонструє розбіжності у поведінці та цілях між двома і більше людьми та суперечки на колективному рівні. Ми говорили про його виникнення, коли існують різні інтереси, думки, відносини, цінності, плани дій або цілі, які не можуть бути реалізовані одночасно оптимальною або задовільною мірою для всіх і для них самих. Тому конфліктує сторони знають про ці невідповідності. І вирішальним є суб'єктивний досвід, тобто оцінка учасників.

Причини виникнення конфліктів (за Е. Регнет):

а) *особливості сторін, що конфліктують*: мотивація досягнення, прагнення до влади, когнітивна структура, недовіра чи довіра, толерантність до двозначності, особистісні дефіцити (наприклад, холерична поведінка, схильність до контролю) або залякування розглядатися як конфліктний потенціал; готовність мати справу з конфліктом, сприйняття, чутливість до думок та проблем інших та вирішення конфлікту. І це є конфлікт стосунків.

На думку Е. Регнет не слід зосереджувати увагу тільки на особистісних рисах, бо несе у собі небезпеку вловити неявні особистісні теорії та правдоподібні припущення (людська підозрілість, мотивована досягненням чи владою). Е. Регнет акцентує, що необхідно розрізняти, де вплив особистості й де структурні аспекти тільки персоналізовані [6];

б) *відмінності в цілях, установках, цінностях або нормах*: конфлікти інтересів на підприємствах, організаціях, установах; між різними спеціалізованими, штатними та лінійними підрозділами з різними посадовими обов'язками; збереження ієрархічності в рівнях підпорядкування (керівник – співробітник, керівництво компанії – робоча рада); цінності у суспільстві молоді та висококваліфікованих співробітників; гендерні зміни – зростання кількості жінок у процесі працевлаштування. І тут на думку Е. Регнет, мова йде про конфлікти оцінок;

в) *дефіцит комунікації та рівень інформаційного забезпечення*: нерозуміння та неповна інформація, що є причинами конфліктів; невідповідність між кількісним потоком інформації (навіть збільшеним електронною поштою) та якісним рівнем інформації; вплив медіа на інформацію, її зміну та форму подання. І тут аби яка інформація може спровокувати конфлікт, загострити ситуацію та зменшити вірогідність;

г) *обмеження та структурні аспекти*: обмеження у ресурсі, конкуренція за дефіцитні та матеріальні та нематеріальні товари й, це породжує дистрибутивні конфлікти; процедура винагороди та просування по службі, яка має виключно індивідуальну ефективність, система реєстрації та оцінки роботи у формі контролю [6].

Взагалі особисті проблеми, оцінки, конфлікти розподілу не завжди можуть бути чітко відокремлені один від одного, тому що вони мають

певний зв'язок та посилюють один на одного. Звідси постає розуміння конфліктів як багатофакторного явища.

Отже, можна сказати, що під час конфлікту відчувається зміна мотивації, яка впливає на поведінку. Кожен з нас має свої цінності, дотримується певних внутрішніх правил як у суспільстві, так і в особистому ставленні до себе. Так само, конфлікт має певний окрас як у мирний час, так й під час збройного конфлікту.

Список використаної літератури:

1. Валиулліна З. В. Військова теорія К. Клаузевіца в теоретичному дискурсі. Ефективна економіка № 11, 2017. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5881>.

2. Die völkerrechtliche Definition von Krieg. Sachstand WD 2–3000–175/07 Deutscher Bundestag. 21. November 2007. S. 1–5. URL: <https://www.bundestag.de/resource/blob/494606/1e69675dfb469de68e2ba1d507324395/WD-2-175-07-pdf-data.pdf>.

3. Huzarski M., O polemologii, Bellona, nr 2, 2010.

4. Коноваленко Д. Міжнародно-правове регулювання збройних конфліктів. Адвокатське об'єднання «Вовк та партнери». URL: <http://vovk-partners.com/stati/54-mzhnarodno-pravove-regulyuvannya-zbroynih-konflktv.html>.

5. Kroplewski J., Skelnik K. Międzynarodowe Prawo Humanitarne Konfliktó Zbrojnych w praktyce. Zbiór kasusów z komentarzami i odpowiedziami. Wydawnictwo: CeDeWu. 2021. 170 s.

6. Regnet, E. Konflikte in Organisationen. Göttingen, Stuttgart: Verlag für Angewandte Psychologie. 1992.

Кузик В. В.

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
1-го науково-дослідного відділу
Науково-дослідної лабораторії
криміналістичної та спеціальної техніки
Державного науково-дослідного інституту
МВС України

ПРИЧИННО-УМОВНИЙ КОМПЛЕКС ДЕТЕРМІНАЦІЇ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ТА ПРЕКУРСОРІВ

Однією із умов покращання наркоситуації в країні є запобіжний вплив на причини й умови, що сприяють незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, у тому числі з урахуванням регіональних особливостей наркозлочинності.